

Студент 4 курсу
 фінансового факультету ХНЕУ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Анотація. Розглянуто сутність ліквідності банку, узагальнено стратегії управління ліквідністю. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення системи управління ліквідністю банку.

Аннотация. Рассмотрена сущность банковской ликвидности, обобщены стратегии управления ликвидностью. Предложены рекомендации по усовершенствованию системы управления ликвидностью банка.

Annotation. The essence of bank liquidity was considered, strategies of management liquidity are analysed and recommendations are offered in relation to a management of bank liquidity.

Ключові слова: банк, управління ліквідністю, ризик, фінансова стабільність.

Сучасні умови ведення банківської діяльності потребують ефективного використання вже існуючих та розроблення нових підходів до управління ліквідністю для зменшення негативного впливу на її рівень. Це особливо важливо, зважаючи на швидкозмінність і нестабільність перебігу економічних процесів та необхідність постійної підтримки належного рівня фінансової стійкості банку.

Проте банки досі приділяють недостатньо уваги системному аналізу, діагностиці й прогнозуванню своєї діяльності та відповідно розробленню ефективних фінансових стратегій, зокрема стратегії управління ліквідністю.

Дослідженню ліквідності банків присвячено роботи таких вітчизняних науковців, як: В. Рудан [1], Н. Сунцова [2], А. Фалюта [3], І. Хома [4] та ін.

Метою роботи є узагальнення стратегій управління ліквідністю банку та визначення шляхів удосконалення системи управління ліквідністю банку.

Управління банківською ліквідністю потрібно розглядати як складний багатоетапний та безперервний процес, що є сукупністю підходів і методів, за допомогою яких здійснюють діагностику та планування ліквідності. У результаті досягається оптимальне співвідношення між активами та зобов'язаннями за обсягами, термінами та валютами, що дає змогу банкам обмежити рівень ризику незбалансованої ліквідності та досягти максимізації прибутковості за умов обов'язкового дотримання її нормативів.

У процесі управління ліквідністю банків застосовують три основні стратегії управління банківською ліквідністю. Сутність зазначених стратегій та їх переваги наведено у таблиці [2; 3].

Таблиця

Стратегії управління банківською ліквідністю

Назва стратегії	Зміст стратегії	Переваги	Недоліки
Стратегія трансформації активів (управління ліквідністю через активи)	Нагромадження високоліквідних активів, які повністю забезпечують потреби ліквідності банку	Можливість оперативно розв'язати проблеми з ліквідністю	Нагромадження низькодохідних високоліквідних активів
Стратегія запозичення ліквідних коштів (управління ліквідністю через пасиви)	Запозичення грошових коштів у кількості, достатній для повного покриття потреб ліквідності	Уникнення нагромадження високоліквідних активів, які приносять низькі доходи	Високий ризик виникнення дефіциту ліквідності в період дефіциту ресурсів; ризик зміни відсоткових ставок
Стратегія збалансованого управління ліквідністю	Запозичення грошових коштів у кількості, достатній для повного покриття потреб ліквідності	Гнучкість, що дає змогу вибрати найвигідніше поєднання різних джерел поповнення ліквідних коштів	Складність досягнення оптимального співвідношення між ліквідністю і залученими ліквідними коштами

Найоптимальнішою та найбільш ефективною стратегією управління ліквідністю та прибутковістю сучасні фахівці вважають стратегію збалансованого управління активами і пасивами [1]. Основними перевагами цієї стратегії є можливість максимізації прибутку за прийнятного рівня ризику, а також реалізація зваженого підходу до

нівелює недоліки двох попередніх стратегій та водночас дає змогу максимально використати їх переваги (мінімізувати втрати від створення надмірних резервів ліквідності та мінімізувати відсотковий ризик при залученні ліквідних активів у момент розриву ліквідності) [4]. Основна проблема, на розв'язання якої спрямована стратегія збалансованого управління, – це необхідність досягти оптимального співвідношення між нагромадженою ліквідністю і залученими ліквідними коштами.

Варто зазначити, що з метою підвищення ефективності аналізу ліквідності та розроблення відповідних заходів щодо управління нею необхідно вдосконалити організаційну структуру банків, зокрема впровадити у всіх вітчизняних банках підрозділ ризик-менеджменту. Такий захід, на погляд автора, дасть змогу розвантажити діяльність комітету з управління активами та пасивами (КУАП), який у переважній більшості вітчизняних банків виконує, по суті, роль універсального підрозділу, тобто планує і виконує більшість операцій банку, у тому числі управляє ліквідністю. Розподіл функцій КУАП із управління ліквідністю між підрозділами ризик-менеджменту та підрозділом оперативного управління ліквідністю дасть змогу застосовувати більш складні методики аналізу та управління ліквідністю, а отже, професійніше управляти ліквідністю банку.

З метою якісного забезпечення фінансової стабільності банку його система управління ліквідністю повинна містити також чіткий план дій на випадок виникнення дефіциту або надлишку ліквідності. Цей план дій, який дозволив би реально підготуватись як до дефіциту, так і надлишку ліквідних коштів, повинен передбачати:

аналіз періодів з найбільшим дефіцитом ліквідності з погляду можливості його погашення і визначення величини чистої нестачі ліквідності;

визначення альтернативних напрямів вкладення коштів на випадок утворення надлишку ліквідності [1];

складання плану залучення та розміщення коштів за строками і сумами за базовим та альтернативними варіантами;

визначення потреби банку в накопиченій ліквідності у розбивці за строками [2].

Для оцінювання ризику ліквідності банкам доцільно використовувати VaR-технологію (Value-at-Risk), сутність якої полягає в статистичній оцінці максимальних втрат певного активу (портфеля активів) протягом визначеного проміжку часу за заданого рівня значимості [1]. Однією з найважливіших переваг VaR є те, що цей підхід дає змогу поставити відповідно до певного значення ймовірності збитків конкретну грошову суму.

Отже, для ефективного управління ліквідністю комерційним банкам потрібно переглянути та скоригувати стратегії управління ліквідністю; впровадити у всіх вітчизняних банках підрозділ ризик-менеджменту; використовувати VaR-технологію (Value-at-Risk) для оцінювання банківських ризиків; розробити чіткий план дій щодо виникнення дефіциту або надлишку ліквідності.

Наук. керівн. Рац О. М.

Література: 1. Рудан В. Стратегія управління ліквідністю комерційних банків / В. Рудан // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2010. – № 14. – С. 149–165. 2. Сунцова Н. В. Управление банковской ликвидностью в современных условиях / Н. В. Сунцова // Вестник Алтайской академии экономики и права. – 2010. – № 4. – С. 63–69. 3. Фалюта А. Удосконалення системи управління ліквідністю банків в Україні / А. Фалюта // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 471–476. 4. Хома І. Б. Проблеми управління ліквідністю у сфері банківської діяльності в умовах кризи / І. Б. Хома // Тези доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції "Управління у сферах фінансів, оподаткування, страхування і кредиту", присвяченій 165-річчю Національного університету "Львівська політехніка", 18 – 21 листопада 2009 р. – Львів : Видавництво НУ ЛП. – 2009. – С. 144–147.